Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування Хмельницької міської медичної частини філії Державної установи "Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України" в Хмельницькій області 29.06.2026

місто Хмельницький, 2026 рік

І. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19[1], 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 29.06.2026 групою національного превентивного механізму (далі – НПМ) здійснено відвідування Хмельницької міської медичної частини філії Державної установи «Центр охорони здоров'я кримінально-виконавчої служби України» в Хмельницькій області (далі – медична частина, заклад).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Халікова Анастасія Ігіталіївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Осередчук Ольга Михайлівна, представник громадської організації (регіональний координатор взаємодії з громадськістю Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Хмельницькій області).

Загальна інформація.

Медична частина є відокремленим структурним підрозділом філії Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» в Хмельницькій області.

Медична частина знаходиться на території Державної установи «Хмельницький слідчий ізолятор» за адресою: м. Хмельницький, вул. Кам'янецька, 39.

Керівництво: Бабишина Тамара Вікторівна – завідувач медичної частини.

Штатна чисельність персоналу медичної частини становить 19,5 штатної одиниці, у тому числі: завідувач медичної частини – лікар – 1,0 шт. од.; лікар-акушер-гінеколог – 0,5 шт. од.; лікар-психіатр – 0,5 шт. од.; лікар-рентгенолог – 0,5 шт. од.; лікар-стоматолог – 0,5 шт. од.; лікар-терапевт – 1,0 шт. од.; лікар-фтизіатр – 0,5 шт. од.; лікар-інфекціоніст – 0,5 шт. од.; лікар з ультразвукової діагностики – 0,25 шт. од.; асистент фармацевта – 1,0 шт. од.; фельдшер – 5,0 шт. од.; старший фельдшер – 1,0 шт. од.; сестра медична зі стоматології – 0,5 шт. од.; сестра медична – 1,0 шт. од.; лаборант – 1,5 шт. од.; рентген-лаборант – 0,5 шт. од.; лікар-дерматовенеролог – 0,5 шт. од.; лікар-нарколог – 1,0 шт. од.

Водночас вакантними залишаються посади лікаря-терапевта (1,0 шт. од.) та клінічного психолога (0,25 шт. од.), що негативно впливає на можливість забезпечення повного обсягу медичної допомоги.

Для надання медичної допомоги в умовах стаціонару в медичній частині облаштовано одну палату для лікування пацієнтів із соматичними захворюваннями та два ізолятори для осіб з інфекційними захворюваннями (фото 1, 2).

Під час відвідування групі НПМ забезпечено безперешкодний доступ до всіх приміщень медичної частини. Група НПМ мала можливість ознайомитися з умовами організації медичної допомоги засудженим та ув'язненим особам, оглянути матеріально-технічне забезпечення, а також вивчити необхідну медичну документацію.

Медична частина здійснює діяльність на підставі чинної ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики. Ліцензія охоплює широкий перелік лікарських спеціальностей, зокрема організацію і управління охороною здоров’я, терапію, інфекційні хвороби, рентгенологію, ультразвукову та функціональну діагностику, офтальмологію, ендоскопію, отоларингологію, анестезіологію, загальну практику – сімейну медицину, хірургію, неврологію, клінічну лабораторну діагностику, психіатрію, наркологію, фтизіатрію, стоматологію, акушерство та гінекологію, дерматовенерологію, а також спеціальності молодших спеціалістів з медичною освітою.

На день відвідування на медичному обслуговуванні перебувало 307 осіб, серед яких 31 жінка, двоє неповнолітніх та одна дитина віком до трьох років.

До складу медичної частини входять кабінет завідувача, кабінет амбулаторного прийому, маніпуляційний кабінет, стоматологічний кабінет (фото 3), клініко-діагностична лабораторія, флюорографічний кабінет, кабінет замісної підтримувальної терапії, кабінет первинного прийому на збірному відділенні, а також приміщення для зберігання лікарських засобів. На прогулянковому дворику обладнано окреме місце для збору мокротиння, що використовується для проведення досліджень на наявність збудника туберкульозу.

На день відвідування в установі перебувало 12 осіб, які мають діагноз ВІЛ-інфекції та отримують антиретровірусну терапію. Медична частина забезпечена необхідними тестами для проведення експрес-діагностики ВІЛ-інфекції. Пацієнти перебувають під медичним наглядом, отримують лікування відповідно до клінічних протоколів та своєчасно проходять необхідні лабораторні обстеження. Імунологічні дослідження (CD4) проводяться у Хмельницькому обласному закладі з профілактики та боротьби зі СНІДом, а визначення вірусного навантаження здійснюється в умовах міської медичної. Упродовж 2026 року такі дослідження проведено 11 пацієнтам.

У медичній частині також проводиться експрес-тестування на вірусні гепатити В і С. За результатами обстежень у 2026 році виявлено 13 осіб із

вірусним гепатитом С, які перебувають під медичним наглядом.

Позитивною практикою є належне документування тілесних ушкоджень медичними працівниками відповідно до вимог чинного законодавства. Такий підхід забезпечує належну фіксацію можливих фактів неналежного поводження та сприяє ефективному захисту прав ув'язнених і засуджених осіб.

Крім того, медичну частину забезпечено сучасною комп'ютерною та офісною технікою, що дало змогу покращити організацію документообігу, підвищити ефективність ведення медичної документації та якість оформлення медичних записів, у тому числі щодо фіксації тілесних ушкоджень.

На день відвідування в установі перебувало три особи з установленою групою інвалідності, з яких дві особи мають ІІІ групу інвалідності та одна особа - ІІ групу інвалідності (довічно).

Водночас, під час відвідування групою НПМ виявлено низку недоліків в організації роботи медичної частини, які негативно впливають на забезпечення права засуджених та ув'язнених осіб на належну медичну допомогу та потребують усунення.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування медичної частини групою НПМ здійснювалось 05.12.2025.

За результатами попереднього відвідування було надано рекомендації Міністерству юстиції України щодо вжиття заходів, спрямованих на усунення виявлених порушень прав людини, недопущення катувань та інших форм жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження, а також забезпечення належного контролю за дотриманням прав ув’язнених у діяльності медичної частини.

Державній установі «Центр охорони здоров’я» Державної кримінально-виконавчої служби України та Хмельницькій міській медичній частині Державної установи «Центр охорони здоров’я кримінально-виконавчої служби України» в Хмельницькій області рекомендовано забезпечити належну організацію надання медичної допомоги, укомплектування штату медичними працівниками, ведення медичної документації та належне зберігання лікарських засобів, облаштування приміщень відповідно до вимог законодавства, створення безбар’єрного середовища, дотримання вимог пожежної безпеки, а також вжити вичерпних заходів для усунення всіх виявлених під час відвідування порушень і недоліків.

За результатами повторного відвідування встановлено, що рекомендації, надані за підсумками попереднього відвідування від 05.12.2025, виконано частково.

Зокрема, забезпечено належне документування та фіксацію тілесних ушкоджень відповідно до вимог нормативно-правових актів, приведено у відповідність умови зберігання лікарських засобів із дотриманням установлених вимог, а також проведено ремонт сантехнічного обладнання у палаті для надання медичної допомоги в умовах стаціонару.

Водночас значна частина рекомендацій залишається невиконаною, зокрема щодо укомплектування штату медичними працівниками, забезпечення безперешкодного доступу до медичної частини для маломобільних груп населення та усунення інших недоліків, встановлених під час попереднього відвідування.

ІІ. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

1. Під час конфіденційного спілкування із засудженими та особами, які утримуються в слідчому ізоляторі, а також за результатами аналізу медичної документації, групою НПМ встановлено факти недотримання вимог Стандарту медичної допомоги «Вірусний гепатит С у дорослих» (далі – Стандарт медичної допомоги), затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 23.07.2025 № 1178.

Групою НПМ встановлено, що в медичній частині на диспансерному обліку перебувають шість пацієнтів із хронічним вірусним гепатитом С, які відповідно до медичних показань потребують проведення противірусної терапії. Водночас, медична частина не забезпечена лікарськими засобами для проведення лікування вірусного гепатиту С, унаслідок чого зазначені пацієнти не отримують необхідної медичної допомоги відповідно до вимог Стандарту медичної допомоги.

Відповідно до усталеної практики Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ), ненадання особам, які перебувають у місцях несвободи, належної медичної допомоги або її надання в недостатньому обсязі може становити порушення статті 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, яка забороняє катування та нелюдське або таке, що принижує гідність, поводження. Зокрема, у рішенні у справі «Суслов проти України» (заява № 46298/19) ЄСПЛ наголосив, що держава зобов'язана забезпечити особам, позбавленим волі, своєчасну та адекватну медичну допомогу відповідно до стану їхнього здоров'я.

2. Під час ознайомлення з медичною документацією встановлено, що у формі первинної облікової документації № 025/о «Медична карта амбулаторного хворого» медичними працівниками вносяться відомості про кримінальні

правопорушення, у вчиненні яких особу засуджено, із зазначенням відповідних статей Кримінального кодексу України (фото 4).

Водночас форма № 025/о, затверджена наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14.02.2012 № 110, призначена для фіксації медичної інформації та не передбачає внесення відомостей про правовий статус особи чи кваліфікацію кримінального правопорушення.

Такі дії не мають належного нормативного обґрунтування, суперечать принципу ведення медичної документації виключно з метою надання медичної допомоги, створюють ризик порушення права на конфіденційність медичної інформації, передбаченого статтями 39-1 та 40 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», а також сприяють стигматизації пацієнтів та можуть негативно впливати на довірливі відносини між пацієнтом і медичним працівником.

3. У порушення статей 11, 12 Закону України «Про психіатричну допомогу» та Інструкцій до заповнення форм первинної облікової документації, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України (далі – МОЗ) від 15.09.2016 № 970, під час ознайомлення з медичними картками виявлено, що пацієнт, який отримує амбулаторну психіатричну допомогу у лікаря-психіатра, не підписав форму первинної облікової документації № 003-7/о «Усвідомлена згода особи на проведення психіатричного огляду». Відсутність підписаної згоди вказує, що лікарем не задокументовано належним чином добровільне рішення пацієнта щодо методів діагностики та лікування.

Відповідно до стандартів Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (далі – ЄКЗК) (CPT/Inf(93)12-part), вільно висловлена згода та дотримання конфіденційності є основними правами особи. Вони також є особливо важливими для створення атмосфери довіри, яка є необхідною частиною у стосунках між лікарем і пацієнтом, особливо в місцях позбавлення волі, де ув'язнений не має можливості вільно вибирати лікаря.

4. У порушення вимог пункту 1 глави II Стандарту інфекційного контролю для закладів охорони здоров'я, що надають допомогу хворим на туберкульоз, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 01.02.2019 № 287, та пункту 8 глави 2 розділу X Правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 14.06.2019 № 1769/5, встановлено, що особи, хворі на туберкульоз, утримуються у камерах, які не відповідають вимогам до палат ізоляції пацієнтів, що є джерелами інфекції. Зазначені камери розташовані на другому поверсі режимного корпусу поруч із камерами, у яких утримуються інші ув'язнені особи.

Такі умови не відповідають вимогам інфекційного контролю та створюють ризик поширення туберкульозної інфекції серед осіб, які перебувають в установі, а також персоналу.

У пункті 31 Стандартів ЄКЗК (CPT/Inf (2001)16) зазначено, що поширення інфекційних захворювань, зокрема туберкульозу, гепатиту та ВІЛ/СНІДу, є однією з найбільш серйозних проблем пенітенціарних систем. ЄКЗК неодноразово висловлював занепокоєння недостатністю заходів інфекційного контролю у місцях несвободи та наголошував, що неналежні умови тримання можуть сприяти поширенню інфекційних захворювань серед осіб, позбавлених волі.

5. Під час відвідування встановлено наявність вакантних посад у медичній частині установи, а саме: лікаря-терапевта та клінічного психолога, участь яких є необхідною для забезпечення належного рівня медичного обслуговування, проведення медичних оглядів, своєчасного виявлення захворювань і надання медичної допомоги засудженим та особам, узятим під варту.

Зазначене не відповідає вимогам Порядку організації надання медичної допомоги засудженим та обвинуваченим, затвердженого спільним наказом Міністерства юстиції України та МОЗ від 15.08.2014 № 1348/5/572, та створює ризики несвоєчасного виявлення захворювань, погіршення стану здоров'я засуджених і осіб, узятих під варту, а також неналежного надання їм медичної допомоги.

6. У порушення Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417 «Про затвердження Правил пожежної безпеки в Україні», у приміщеннях медичної частини відсутня протипожежна сигналізація. Зазначене підвищує ризик пожежної небезпеки та створює загрозу життю ув’язнених, засуджених осіб та медичного персоналу.

7. У порушення вимог Державних будівельних норм України ДБН В.2.2 - 40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», не створено умов для утримання осіб з інвалідністю та осіб, які належать до маломобільних груп населення. Зокрема відсутні підйомники, пандуси, ліфти, тощо, що робить приміщення медичної частини недоступними для маломобільних осіб.

ІІІ. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Хмельницькій міській медичній частині філії Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» в Хмельницькій області:

1.1. Забезпечити проведення необхідного противірусного лікування осіб із хронічним вірусним гепатитом С відповідно до вимог Стандарту медичної

допомоги «Вірусний гепатит С у дорослих», затвердженого наказом Міністерства охорони здоров’я України від 23.07.2025 № 1178.

1.2. Забезпечити ведення медичної документації відповідно до вимог нормативно-правових актів, у тому числі не допускати внесення до медичних карт відомостей, які не стосуються стану здоров’я пацієнта, діагностики, лікування та медичного спостереження.

1.3. Забезпечити належне документування добровільної згоди пацієнтів на проведення психіатричного огляду відповідно до вимог законодавства у сфері психіатричної допомоги.

1.4. Забезпечити розміщення осіб, хворих на туберкульоз, у приміщеннях, які відповідають вимогам інфекційного контролю та призначені для ізоляції пацієнтів, які є джерелами аерогенної інфекції.

1.5. Вжити заходів щодо укомплектування штатної чисельності медичної частини необхідними медичними працівниками, зокрема лікарем-терапевтом та клінічним психологом.

1.6. Забезпечити дотримання вимог пожежної безпеки у приміщеннях медичної частини, у тому числі обладнання приміщень необхідними системами протипожежного захисту відповідно до встановлених вимог.

1.7. Вжити заходів щодо забезпечення доступності приміщень медичної частини для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення відповідно до вимог державних будівельних норм.

Додаток: фотоматеріали на 1 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ,
головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України з прав людини **Анастасія ХАЛІКОВА**

Фото до Звіту

фото 1

фото 2

фото 3

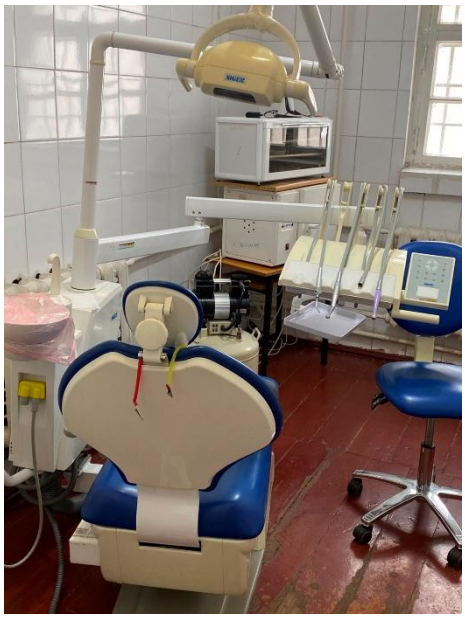

фото 4

